

Čekání na Stavbu roku

V křestním listu mají letopočet 2013, a sotva se zrodily, už touží po titulu. Na vítězství v letošním ročníku soutěže Stavba roku aspiruje vila podobná bunkru, **nejvyšší mrakodrap v České republice**, elektrárna na Jizeře i galerie v plynojem.

Výtah v nejvyšším tuzemském mrakodrapu zdolá třicet poschodí do půl minuty. „Rychlostí čtyři metry za sekundu,“ upřesňuje Petr Teplý za investora rekordní stavby. Na střešku brněnského AZ Toweru ale musíme ze třicátého patra ještě vystoupat betonovým

schodištěm. „Sem se obyčejný smrtelník nedostane, přístup má pouze správce,“ vysvětluje náš průvodce a v ocelové ochranné zdi po obvodu střechy ukazuje průduchy, kterými lze volně projít do „smrtného vzduchoprázdna“. Ne, tohle by skutečně nebyla bezpečná vyhlídková plošina, turista se musí spokojit s pohledem zespoda.

„Jdeme dál,“ vybídne vzápětí průvodce k výstupu na čtyřpatrovou ocelovou věž, která slouží hlavně jako „držák“ na antény. Teprve nahoře dosahujeme výšky 111 metrů, což je číslo, které z nedávno kolaudované budovy činí nejvyšší obytnou stavbu v zemi.

Manhattan v Brně

„V Thajsku by takový mrakodrap nikoho nepřekvapil, u nás je to rarita,“ porovnává Petr Teplý, který se v Bangkoku rozhlédl i z více než třisetmetrových věžáků až s devadesáti podlažími. I pohled ze 111 metrů ale dává člověku křídla a podvědomou touhu proletět se nad Brnem. Seřadiště vlaků a hlavní nádraží odtud vyhlíží jako modelové kolejiště, které nadšený modelář opatřil pitoreskními stavbičkami i malebnými obzory: Špilberkem, Petrovem, skalnatou Pálavou i lesnatou Vysočinou.

Aby mohl být výškový dům označen za mrakodrap, musí narůst nad sto metrů. Zatímco Bangkok se pyšní více než stovkou, Česká republika se zatím chlubí

▲ **NEJVYŠŠÍ V ZEMI.** 111 metrů výšky stálo podle investora 800 milionů korun. Nyní brněnský mrakodrap AZ Tower usiluje o titul Stavba roku 2013.

třemi, přičemž všechny dosahují limitu s odřenýma ušima (viz *Vzhůru k nebesům*). „AZ Tower je vůbec první výškovou stavbou v Brně, o které má smysl se bavit,“ oceňuje nový mrakodrap architekt a známý brněnský literát Petr Čichoň. „Jen škoda, že investor nepřizval ke spolupráci někoho ze světových tvůrců,“ dodá a ironicky připomene, že v brněnské Galerii architektury právě probíhá výstava o díle Daniela Libeskinda, jenž je autorem návrhu nové budovy Světového obchodního centra v New Yorku.

Nejvyšší dům v Česku navrhl brněnský ateliér Burian-Křivinka, budova s hraniční „mrakodrapovou výškou“ sice nemůže dosáhnout globální proslulosti, stala se však žhavým kandidátem na vítězství v prestižní soutěži Stavba roku 2013. Na kancelářské a obytné budově za 800 milionů korun porota oceňuje nejen „ksicht“, ale i třicetimetrové hloubkové energetické piloty s tepelnými čerpadly,

▲ **KRÁSA BETONU.** „Každá nová stavba má svůj příběh, který stojí za vyprávění,“ míní Jan Fibiger z Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství. Na snímku nová vila Josefa Pleskota v pražském Podolí.

◀ **BETON,** kam se podíváš. V koupelně, v obývacím pokoji i na terase.

které v zimě jímají teplo a v létě ochlazuje. Fasádu tvoří barevné keramické glazované obklady. „Nechtěli jsme postavit jen skleněnou budovu, chceme, aby stavba promlouvala i svým materiálem. Fasáda se proměňuje zdola nahoru z terakotové do bílé barvy,“ upozorňuje architekt Gustav Křivinka. V Brně AZ Tower

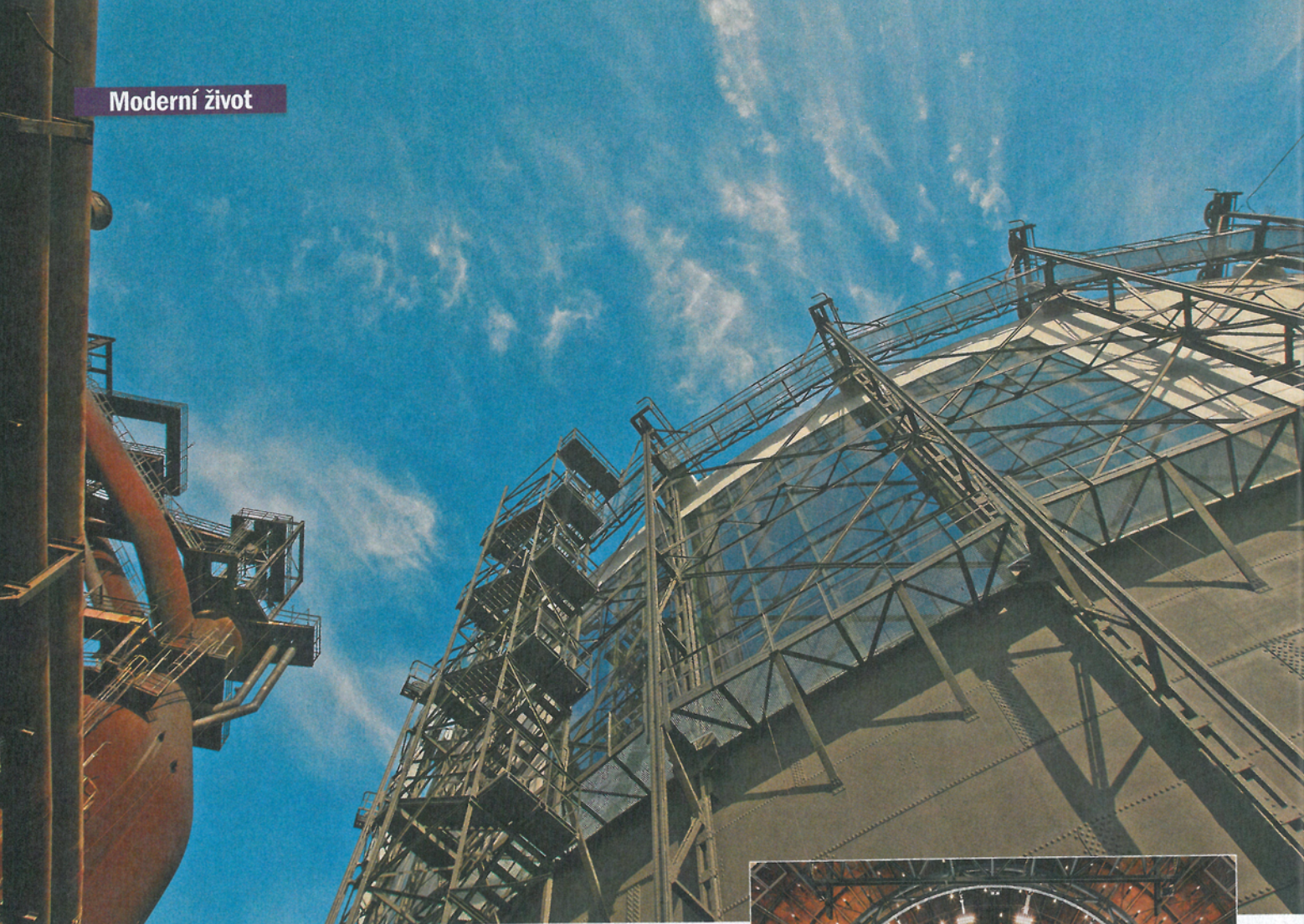
uspěl i u veřejnosti: místu, kde vyrostl, se už kapku nadneseně říká Manhattan.

Prázdniny s modernou

Prázdninový výlet za krásami architektury nemusí být zacílen jen na staletými prověřené hodnoty – na romantiku gotických hradů a ohromující velikášství ba-

ročních chrámů a zámků. TÝDEN putoval za budovami a dalšími objekty, které nemají ani rok po křtu a jsou nominovány do národní soutěže Stavba roku 2013. Jedním z vyhlásovatelů klání je Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství, jejíž předseda Jan Fibiger výlety za unikátními novinkami vřele dopo- ▶

▲ **MÍSTO PLYNU KULTURA.** Další želičko v ohni architekta Josefa Pleskota, na halu a galerii přestavěný plynojem v Ostravě-Vítkovicích z roku 1924.

Foto: Stavba roku 2013, Karel Šanda

ručuje: „Zajímavých staveb vzniká stále více, turista se má na co dívat.“

Dva kandidáty na titul má v soutěži ceněný architekt Josef Pleskot: multifunkční halu Gong ve Vítkovických železárnách a vilu v Praze-Podolí. „Největším problémem bylo vysvětlit zedníkům, aby nečmárali po betonových stěnách,“ říká správce vily Adam Kořený. Pleskotova vila totiž nemá klasické vnitřní ani vnější omítky a na nejčistší možnou formu „omítky“ tu byl postmoderně povýšen surový pohledový beton. „Mně to přijde úžasné, ale vysvětlujte to zedníkům, pro které pokoj bez omítky není pokojem,“ ukazuje správce a student stavební fakulty na stěny, které bylo nutno po stavbařích vyčistit.

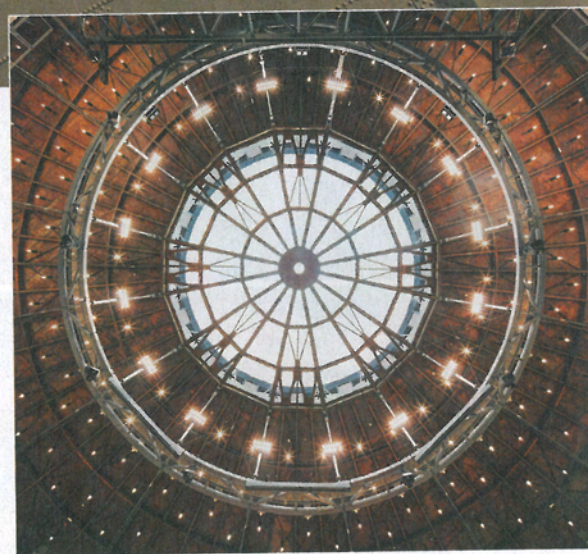
Hudba v plynojemu

Interiér Pleskotovy vily díky betonu zvláště dýchá a návštěva může mít pocit, že vstoupila do předválečného bunkru v pohraničí. Zásadním rozdílem je ale přirozené světlo, neboť místo úzkých střílen jsou ve stěnách prostorná okna. Dům se šesti pokoji je zatím volný a zá-

kazníka přijde na 82 milionů korun.

Plynojem z roku 1924 ve Vítkovických železárnách přestavěl Pleskot na kongresový a koncertní sál s galerií. Zakázku dostal od jednoho z nejbohatších Ostravanů – továrníka Jana Světlíka, který dal přestavěnému zásobníku na plyn název Gong a hned v něm okázale vystavil tři cykly ze slavných Warholových serigrafii: Campbellovy polévky, Marilyn Monroe a takzvané květinové obrazy. „Kde jsem Warhola koupil, to vám neřeknu, ale v tomhle množství se nenakupuje na aukcích,“ tajemně říká TÝDNŮ.

Záchrana plynojemů, vysokých pecí a dalších industriálních objektů v takzvané Dolní oblasti Vítkovice je pozitivním činem, k němuž miliardář nedospěl snadno. Ještě v roce 2004 ho místní média označovala za kulturního barbara, který chce „ostravské Hradčany“ srovnat se zemí. Lidé z CzechIn-

▲ **KATEDRÁLA.** Plynojem ve Vítkovicích se také přezdívá „katedrála“ a celé místní industriální oblasti „Hradčany“.

vestu totiž tehdy Světlíkovi radili, že nejlepší bude všechno zbořit a za desítky tisíc tun šrotu utržit slušné peníze. „To byl extrémní názor. Stejně nesmyslný je ale pohled památkářů, kteří chtějí, abych v areálu zachoval úplně všechno. Železo ale totálně prohnívá, baráky se bortí,“ připomíná. Plynojem už má ale zajištěnou zajímavou budoucnost, neboť v listopadu se do objektu nastěhuje Ga-

▲ **ZAHRADNICTVÍ.** Uspěť v soutěži Stavba roku mohou i drobnější hospodářské stavby, jakou je například zahradnictví v parku kroměřížského zámku.

▲ **SVIJANSKÁ KAPKA.** Ne, to není nová značka svijanského piva, tvar kapky dostala nová elektrárna v obci.

lerie města Ostravy. Světlík totiž vyšel vstříc letitému hořekování radnice, že třetí největší město v republice nemá prostředky na vybudování reprezentačního domu pro výtvarné múzy.

Koráb, sci-fi a páv

Jako mimozemský koráb, který omylem přistál v severočeských lesích a právě z trupu vysouvá ostře oranžové schodiště, působí nové výzkumné a vývojové centrum Technické univerzity v Liberci. Kosmické bytosti ale z raketoplánu nevystupují, i když v nitru budovy se dějí věci, které bychom před dvaceti lety považovali za čistou sci-fi. Vědci ve zdejších laboratořích například dokážou vyrobit nanovlákná tisíckrát tenčí než vlas...

Výstavbu Ústavu pro nanomateriály, pokročilé technologie a inovace podpořila Evropská unie částkou 800 milionů korun. Dílo se rodilo v ateliéru libereckého architekta Martina Šamla, který tvrdí, že sedmipatrová fasáda díky použitému materiálu nepotřebuje téměř žádnou údržbu. Originální využití mědi a betonového pohledu následně zaujalo i porotce soutěže Stavba roku.

V kroměřížské Podzámecké zahradě vyrostlo letos nové Národní centrum zahradní kultury. Sympatický dřevěný „hospodářský dvůr“ nahradil chátrající objekty z časů komunismu a postoupil také do druhého kola zmiňované soutěže. Pokud zajímavý objekt vyhraje, architekt Petr Valenta bude moci být pyšný

jako páv, který právě cupitá kolem nás, načež na plotě zahradnictví triumfálně roztáhne své ocasní krovky.

Kapka vody a Dům k přemýšlení

Svijany prosluly pivním mokem, nicméně teď mají šanci zaujmout i vodní elektrárnou na Jizeře, kterou TÝDEN rovněž navštívil. Nová „fabrika na proud“ je zajímavá nejen tvarem své nadzemní části, ale také rybím přechodem, který umožňuje vodním živočichům překonat výškové rozdíly hladin v okolí elektrárny. Sama budova elektrárny dostala podobu kapky vody, kterou žene vítr.

Otevřená zahrada v Brně je projekt označovaný za jednu z nejlepších ukázek takzvaného zeleného stavění a rovněž ►

POUČENÍ O VODĚ.

U tohoto důmyslného zařízení v Otevřené zahradě u pasivního domu v Brně pod Špilberkem se děti učí, co je to povodeň.

si dělá zásluku na vítězství ve Stavbě roku 2013. Pasivní dům se zahradou na střeše je usazen ve svazích Špilberku, vchází se ovšem z rušné Údolní ulice.

„Pracovat v centru Brna, a přitom uprostřed přírody, to je sen každého zaměstnance,“ pochvaluje si Kateřina Urbanová z nadace Partnerství, která v Otevřené zahradě sídlí společně s dalšími neziskovými organizacemi, například s Ekologickým právním servisem. V pasivním domě s kanceláři a přednáškovým sálem se daří ušetřit až šedesát

procent nákladů na vodu recyklací té dešťové. „Stavba je vlastně katalogem všech možných technologií pasivních staveb,“ říká Urbanová. Dům má tepelná čerpadla i speciální aktivní betony ve stropích, které umějí chladit i hřát. Omítka je hliněná a kořenový systém rostlin v jezírku dočišťuje odpadní vodu.

V zahradě je instalováno dvanáct „hravých stanovišť“ pro děti. Dvě rodiny se právě rozdělily, jedna tvoří živel čili povodňovou vodu, druhá starostu města a záchranáře. S pomocí důmysl-

■ Vzhůru k nebesům

MRAKODRAPY

AZ Tower, Brno:

111 m, 30 podlaží, stavěn 2011–2013

City Tower, Praha-Pankrác:

109 m, 27 podlaží, 1983–2008

City Empiria, Praha-Pankrác:

104 m, 27 podlaží, 1975–2005

VÝŠKOVÉ DOMY

SHD Komes, Most:

96 m, 23 podlaží, 1970–1984

Hotel Crowne Plaza, Praha-Dejvice:

88 m, 16 podlaží, 1952–1954

Spielberk Tower, Brno:

85 m, 21 podlaží, 2007–2012

PLÁNOVANÉ MRAKODRPY

The Blue Tower, Praha: 200 m

Prague Eye Towers, Praha: 139 m

Jindřich Plaza, Ostrava: 121 m

ného systému pump a nádrží se obě skupiny poučí, jak nejlépe bránit povodním: například když řeku nechají rozlít v lužním lese a zachrání tak město před katastrofickou záplavou.

Kanceláře v pasivním domě jsou oživeny množstvím inspirativních nápisů. „Už zase nějaké jednání,“ stojí na stropě. Při nudné poradě tak budova vzdychá společně se znuděnými účastníky schůze. „Pro koho? Proč? Za kolik,“ mohou si zaměstnanci číst v jiné části a každý den přemítat o smyslu své práce.

Ivan Motýl ■

■ Kdo vyhraje?

Některé z dalších objektů, které postoupily do II. kola národní soutěže Stavba roku 2013, jejíž výsledky budou vyhlášeny na podzim:

SC Breda & Weinstein (společenské a komerční centrum v bývalém pivovaru), Opava, U Fortny 49/10, autoři Oldřich Hájek, Laco Fecsu a další.

Proton Therapy Center (onkologické centrum), Praha 8, Budínova 67/2, autoři Pavlína Pospíšilová, Vasil Sobota.

Technologické centrum Soma, Lanškroun, Husova 78, autoři Vladimír Fajt, Přemysl Kokeš a další.

Lávka pro pěší a cyklisty přes Orlici, Hradec Králové, kolektiv autorů.

Lípa Resort – Aparthotel Lípa, Krásná Lípa, Patrik Hoffman a spol.

Nová Karolina Park (administrativní budova), Ostrava, 28. října, kolektiv autorů.

Tereziánský dvůr (multifunkční komplex), Hradec Králové, ulice Jana Koziny, autoři Lukáš Obršál, Karel Albrecht.

Kanadské velvyslanectví, Praha 6, Ve Struhách 2, autoři Luboš Pata, Václav Frýdecký.

Lean Center (zaměstnanecké centrum), Mladá Boleslav, Václava Klementa 869, autoři Michal Ježek, Ivo Balcar, Aleš Krtička.